

Terugdringen van kweek door beweiding

C. van der Wel (PR)

In sommige waterwingebieden is het verboden om chemische bestrijdingsmiddelen te gebruiken. Daar moeten andere methoden worden aangereikt om kweekproblemen op te lossen. Het PR heeft geprobeerd de kweek terug te dringen door middel van een aangepast gebruik van kweekpercelen. Het onderzoek is nog niet afgerond. Hier wordt al wel verslag gedaan van de voorlopige resultaten.

Achtergrond

Kweek is een grassoort die tot de slechte grassen wordt gerekend. Dit komt omdat kweek in een wat ouder stadium slecht wordt gevreten en de voederwaarde dan vrij laag is. Kweek is daarnaast door z'n wortelstokken een agressieve soort die betere grassen gemakkelijk kan verdringen. Dit laatste gebeurt vooral als de groeiomstandigheden wat minder zijn, zoals bij droogte of als de grasgroei na het maaien van een zware snede slecht op gang wil komen (hergroei vertraging). Kweek kan door zijn ondergrondse reserves ook bij droogte beter doorgroeien. In een jong stadium wordt kweek evenwel goed afgeweid.

Als kweek goed is afgeweid moet de hergroei vanuit de worteluitlopers plaatsvinden.

Regelmatig weiden put de plant dan ook uit. Dit is niet zo bij Engels raaigras. Daarbij blijft meer bladgroen achter waardoor de hergroei niet ten koste gaat van reserves.

Met deze kennis is het in theorie mogelijk om kweek te bestrijden met behulp van intensieve beweiding. De beweiding moet dan wel geheel in het teken staan van de kweekbestrijding.

Kweek is op veel percelen een probleem.

Kweek mag niet de gelegenheid krijgen om de reserves die aan de worteluitlopers zijn onttrokken, weer aan te vullen. Bij standweiden is de ervaring dat kweek wordt onderdrukt.

Standweiden komt echter weinig voor in de praktijk.

Onderzoek

In 1995 is door het PR onderzoek gedaan naar de kweekonderdrukkende werking van intensieve beweiding bij een omweidingssysteem. Op proefbedrijf Zegveld is daarvoor een proef aangelegd waarin uitgebreid waarnemingen zijn gedaan. De beweiding vond plaats met melkvee. Er is éénmaal nageweid met pinken. Tevens is er enkele keren gebloot, vnl. om (mest)bossen op te ruimen. Na de vierde weidesnede werd een snede gemaaid voor voederwinning. Op een praktijkperceel in de Bethunepolder (provincie Utrecht) is een soortgelijke proef aangelegd. Op dit perceel was het aandeel kweek duidelijk lager. Dit perceel is in de zomer twee keer geweid met schapen nadat eerst een keer was gemaaid voor voederwinning. Na de schapenbeweiding is het perceel een tijdlang door melkvee geweid in een soort standweidesysteem.

Ter vergelijking was in beide situaties een object met een normaal graslandgebruik aanwezig waar de kweek meer kans kreeg zich te ontwikkelen.

De praktijk

Op proefbedrijf Zegveld bleek het moeilijk om het proefobject voldoende kaal te laten vreten door de koeien. Er ontstonden veel mestbossen die ook door het jongvee werden gemeden. Om het gras smakelijk te houden moest er vrij vaak worden gebloot. De maaisnede was niet gepland maar bleek noodzakelijk vanwege de smakelijkheid van het gras. Op het proefobject werden de koeien ingeschaard bij een gemiddelde grashoogte van 12,4 cm. Dit betekent dat ca 1300 kg ds/ha aanwezig was. Het vergelijkingsobject werd in een wat ouder stadium

beweid, en wel bij een gemiddelde grashoogte van bijna 14 cm, ofwel ruim 1500 kg ds/ha. Op dit object was de eerste snede gemaaid voor voederwinning bij een vrij zware snede van ca 6 ton ds/ha.

Op het proefobject in de Bethunepolder is gedurende de zomer het gras lange tijd kort gehouden terwijl op het andere object het gras pas bij een grote opbrengst werd benut. De beweiding van het proefobject werd eerst een langere tijd uitgevoerd met schapen, en later met koeien.

Uiteindelijk bleek dat op zowel Zegveld als in de Bethunepolder de kweekbezetting evenredig was afgenomen bij de intensieve beweiding. In de Bethunepolder bleek er verschil te zijn ontstaan in het aandeel kweek tussen beide objecten. Op Zegveld was dit verschil minder duidelijk.

Bespreking resultaten

Op proefbedrijf Zegveld werd niet het gewenste resultaat bereikt. De verschillen in grashoogte tussen de objecten duiden op te kleine verschillen in groeistadium. Dit had tot gevolg dat op het proefobject de kweek voldoende tijd kreeg om zich te herstellen.

In de Bethunepolder heeft kweek eerst gelegenheid gekregen om zich goed te ontwikkelen. Door de intensieve beweiding met schapen en later met koeien op het proefobject kreeg kweek niet de gelegenheid om zich verder te ontwikkelen.

Hieruit blijkt dat het zeker mogelijk is om kweek te onderdrukken door middel van beweiding maar dat dit slechts mogelijk is bij zeer intensieve beweiding. Kweek mag in dit systeem niet de kans krijgen om zich te herstellen. Of dit praktisch mogelijk is in een systeem van omweiden met melkvee is nog onduidelijk. In het geval dat met melkvee wordt beweid is het wellicht noodzakelijk om na elke beweiding na te

weiden. Of naweiden met jongvee hetzelfde effect heeft als naweiden met schapen is nog niet duidelijk. Het opruimen van weideresten zal wellicht nodig blijven.

Waarde van het systeem voor de praktijk

Hoewel er nog veel vragen zijn over hoe nu precies de hoeveelheid kweek kan worden verminderd lijkt het wel mogelijk om een relevante afname van de kweekbezetting te bereiken. Om zover te komen zijn wel extra inspanningen nodig. Tijdens een discussie met veehouders bleek dat juist deze extra inspanningen zwaar wegen. Een aangepaste beweiding van een kweekperceel met als doel een forse afname van het aandeel kweek is vaak slecht te realiseren omdat de percelen 'vast' zitten in een beweidingssysteem. Vaak kunnen dergelijke percelen niet gemist worden in het normale beweidingssysteem, of liggen de percelen juist afgelegen waardoor aangepast beheer veel extra inspanningen vergt.

De afname die wordt bereikt moet worden vastgehouden met een beheersvorm die daarop is aangepast. Dit betekent dat moet worden voorkomen dat kweek zich weer volop kan ontwikkelen, ofwel dat niet te zwaar mag worden gemaaid en ingeschaard, en dat wellicht regelmatig moet worden geblood. De veehouder zal zich hier bewust van moeten zijn.

In het kort

- Intensieve beweiding: inscharen bij een lage opbrengst en kort afweiden; maaien bij een lichte snede.
- Afgelegen percelen: standweiden met een zware veebezetting.
- Percelen die een dergelijke behandeling hebben gehad: goed graslandgebruik.

Let op: kweek zal nooit volledig worden teruggedrongen maar wordt met dit systeem wel beheersbaar.

